

Testua: Jacques Prévert

Argazkiak: Ylla

Itzulpena: Juan Kruz Igerabide

Saila: Amets egiteko liburuak. Gaur egungo klasikoak.

Gaiak: natura, Animalia basatiak eta etxeko-animaliak; giza eta animalia-portaera; askatasuna eta gatibutasuna; hazkuntza, aurkikuntza, ikaskuntza; afektuak; irudimena; hausnarketa.

IBIC: YBC (Album ilustratuak) / AJC (Argazkiak: bildumak)

Azal gogorra | 22 x 28 cm. | 40 or. | Salneurria: 16,50 €

ISBN: 978-84-9172-470-4

HIZKUNTZA HAUETAN ERE: gaztelaniaz, galegoz, katalanez.

ISBN 978-84-9172-470-4

9 788491 724704

Kontakizun maitagarri eta konprometitu, Jacques Prévertrek maisutasunez idatzia eta Ylla argazkilari handiaren begirada paregabeak atondua.

Piztien Etxean, lehoikumek oihana du amets, amak askotan hitz egin baitio hartaz. Lehoikumeak askatasuna lortu ondoren, mundua esploratzeko abentura izugarrian sartuko da, eta ikusiko du gizakiekiko bitzta ez dela bera bilatzen ari zena. Etxera itzulirik, bere bizipenak kontatuko dizkio anaia txikiari, irudimen dosi batzuekin; izan ere, «landareen, pertsonen eta animalien bitzta, hain zuzen ere, errealitatez ez ezik, sekretu zoragarri, irudimenez eta asmatutako egiaz egina baitago».

Horrela amaitzen da «Lehoikumea», 1947an argitaratutako klasiko bat, Ylla argazkilariaren eta Jacques Prévert poetaren elkarlanaren fruitu. Askatasunari, maitasunari eta naturari egindako kantua da, denboraren joana gainditu duen kontakizun ausart eta konprometitu, giza eta animalien portaerari buruzko gogoeta interesgarriak planteatzen dituena. Pamiela-Kalandrakak lehen aldiz testu osoa berreskuratu du, gure herrian zentsuratua izan baitzen argitaratu zenean. Edizio honi esker aukera izanen dugu Jacques Prévert poeta frantses handiaz gozatzeko, eta, aldi berea, bi mundu gerren arteko argazkilari nabarmenetako baten lanari erreparatzeko.

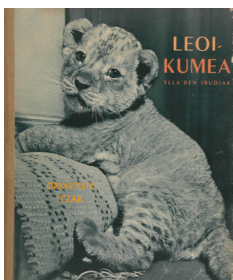
Jacques Prévert (1900-1977)

Narratzailea, poeta, antzerki-egilea eta zinema-gidoilaria. 1920ko hamarkadatik aurrera, mugimendu surrealistan parte hartu zuen Parisen, Raymond Queneauarekin eta Marcel Duhamelekin batera. Praktika artistiko bikainak egin zituen, «Hilotz paregabea», esaterako. Hurrengo urteetan Octubre izeneko antzerki taldeari lotuta egon zen. Zenbait lan idatzi zituen Marcel Carné zinemazuzendariarentzat: «Les enfants du paradis» (1945) esaterako. Haren liburu nagusien artean «Paroles» (1946) dago, eta liburu horretako poema batzuk Joan Baez musikari eta abeslariak interpretatu zituen. Bigarren Mundu Gerraren ondoko Parisko bizimoduari buruzkoak dira bertsoak.

Ylla (Camilla Koffler) (1911-1955)

Austriar jatorriko idazle eta argazkilaria, Belgraden ikasi zuen eta Parisen ikasketetan sakondu. Bertan, animalien erretratuetan espezializatutako estudio bat ireki zuen. II. Mundu Gerrak lan ibilbidea eten zion Frantziara, eta azkenean Estatu Batuetara joan zen. Bertan, haren lana nazioarteko aldizkari ilustratu nagusietan zabaldu zen.

Kenya eta Ugandan ere ibili zen animalia basatien argazkiak ateratzen, haien habitat naturalean. 1944 eta 1954 artean hamar bat liburu argitaratu zituen, haietako batzuk haurrentzakoak. 1954an Indiara joan zen lanean jarraituz, eta han hil zen, zoritxarreko istripu batean.

Gure haur literaturaren mugarri ttipi bat

Esuketan duzu haurrentzat euskaraz argitaratu zen lehen album ilustratua.

Erbestean zen Eusko Jaurlaritzak Nikolas Ormaetxea Orixeri Jacques Prévert idazle frantsesaren *Le petit lion* albuma euskarara itzultzeko eskatu zion, atzerrira ihes egindako haur euskaldunek irakurketa-testutzat erabil zezaten.

Hala argitaratu zen Parisen 1948an *Leoi-kumea* izenburuarekin. Jatorrizko edizio hura, doan deskarga daiteke liburuan dagoen QR bidez.

Horra alboan lehoikume txikiagoa, senide txikia, amaren atzetan gordeta, behinoren Zergatik beharrez? Bada, egun batuan, lasterko sonebreira zeraman mundu hori oker hantx malditu jo zukeho. Zertarak? Bada, barre egiteko eta lagunei barre egitarazteko.

Mesokak edozer gauza egiten du dibertitzeko, edozein txorakeriarekin hasten da barrene, denbora-pasa. Eta barre egiteari ustien dionean, serio-serio jartzen da, eta etxera sartzen da, afaltzera.

Lasterko sonebreira itxasi horrekin eta hortz oker beltz horiekin, bere auzki dotorean esertzen da, lasai-lasai, eta bere usteci itxerriak kotozaren ditxiki, animalia basati eta depredatzailei buruzkoak. Axi berean, arkume baten salbeskia jaten du, edo hantxa bat, eta bai-barrunak. Orduan, Pitien Etxera buke-bakean geratzen da, une baten behintzat.

Itxupetan, lehoi amak bere kumei oihaneko istorioak eta lehoien abenturak kontatzen dizkio nurrumarruka, gaueko izalazuna igurtziz bezala. Lehoi amaren abentza, orero egiten duenean, behargarria da; baina, istorioak kontatzen dituztenean, ezin da basamortua hartzen daren baina bezala, eta aipeta da, negarrik ez den herrialde handi eta libre horiek bezala.

Lehoikumeak harriturik entzuten dio amari.

Amari obeditu egin behar zaio, denek dakite hori, baina lehoikumeak behar bada orain arte goghegi obeditu dio bere amari, eta une honetan bakarrik eta galdurik ageri da jarkarean erdian. Pitien Etxean inor begira ez zegoen une batuan, oyoa egin du, Patsia Handia kuxerua, eta basamortuak kuxerua, eta basamortua kuxerua, eta lehoiek egurrak asetzen duten lekua kuxerua. Oyoa egin du, urrerdinortzen harrengo txiki txiki hartzen oinarri, eta mila eta bat koloretako txurrik eragotzen. Korti eta korti, kher eginda gerata da. Dena dela, eta da urrutira heldu. Beldur gaua; etxek bereen hormigoitxo gorputz kuxak izarririk gabeko zerurantz igo dituzte eta argi txukak pitien hasi dira.

Lehoikumea haserre eta melaturik dago. Zerbait hurbiltzen ari zaio, berean amekoa lagun bat dirudi. Zer da... eta

txakur bat.

Eta txakurrari lehoikume txikia beste txakur bat iraultu zaio; hori bai, beste leku batean, beste arratsa batean. Hozkarnak egiten ditxiki, jolastu nahirik.

Lehoikumeak, ordea, badu beste zereginik, eta ez du jolastu nahi ezozagun batekin. Hain dago galdua, nekatur, kezkatua... es dauka indarririk haserretzeko ere.

Hurrengo egunean, harriturik esnatu da. Ez daki non dagoen, ez daki noz lokartu zen.

Lehoikumea parkean lotan

txakurraren jabeak topatu zuen, giza-kume batek, eta bere etxera eramain zuen.

Itxaso handia egin alon lehoi bat topatuz; perez zoroaren zegoen, zoriontsu, urrezko meategi bat aurkitzen baino mila bider zoriontsuago, astronomo zahar batek bere teleskopioarekin segar-gazte izar berri bat aurkitzen baino zoriontsuago.

Orain lehoikumea esnatu, eta giza-kumeari begira dago, zoriontsu bera ere; izan ere, malkaren guturaren erdian lagun bat topatu du.

Hortaz dauka biak elkarri istorio ugari kontatzen. Giza-kumeak Etxa-urdinen ipaina kontatu dio, emateak berretzen hurren hil zituen giza-patronek kontakizuna; eta umekak jaten zituen Gizonak edo Ogruarena ere kontatu dio. Eta lehoikumea sineski esanik dago entzuten ari dena.

LEHOIKUMEA: Hori ezinezkoa da! Gure etxetik gaitzterdi ere. Ricardo Giza Bihotz izenekoa, inoiz ez zuen jori ez lehoi emarik ez lehoi arrik.

LEHOIKUMEA: Odiuan, zuen urtean ez dago Gizonak gaitzterdi?

LEHOIKUMEA: Bai, noski Giza da gure Ogrua, baina ez da gure artekoa. Unurrik aitorzen da bere eskopatronek gu hiltzen edo tiroz hantxa bat hartzen. Hiltzen ez bagailu, hiltzen oinarri haren sutes gailu.

LEHOIKUMEA: Hori oso mista da; baina badarid lehoi batzuek giza-ak jaten dituzte.

LEHOIKUMEA: Bai. Baina bestek ezzen. Ez dute gustatzen egiten. Nire amak hala dio, esanik oso egiten daren bitartean: «Ogrik ezzen, talok ere gailu».

«Denek elkar jaten duten», pentsatzen du giza-kumeak. Hori tristea iruditzen zaionen, beste gai bat atera da.

«Ikusi al dituzu untxi txurriak?», galdetu dio lehoikumeari.

Eta horra lehoikumea untxi txuriekin.

Ez dira host minutu ere elkar ezagutzen dutela, eta lagun egin dira, nahiz eta untxiak ikaratsiak izan.

Unxi txuriek ez dute imaginazio handirik. Halaentzart dena oso simplea da. Herrogatik uste dute lehoikumea beste unxi bat dela; handi-laguna, hori bai; belarri motz samarrekoa, hori bai.

Itxura hori unxi batenat harregarri samarra itxarrik ere, ez dute turtik esan, ez baitute inolara ere mindu nahsi lagun berria; itxasi legoite hori.

«Aftany, dio untxietako batek, «egunen batean belarriak kusata egingo zaizkio».

LEHOI-KUMEA: Jala-nahiz Zertaz ari zarete hutsamutxak?

DI UNTXEK: Auzua: Azenaritzek ere hantxakoz!

Eta bi untxiak azenaritzek istorioak kontatzen hasi dira.

Hobe azenaritzek mimitatzen, eta ez belarritza.

Hobe ubetik mimitatzen zuzen zuzen, eta ez ukondetarik hitz eta piliz jarduna.